

Forhandling

Hanne Severinsen (V):

Jeg vil gerne takke udenrigsministeren for en meget god redegørelse, der lægger op til en vigtig debat om Europarådets fremtid. Hvad er det, vi vil bruge Europarådet til? Hvordan skal Europarådet være i det almindelige billede, der er af de mange organisationer, vi har?

Der skal være topmøde til næste år, hvor Europarådets rolle også vil blive underkastet en debat. Det er jo selvfølgelig nok ikke, fordi der er nogen, der sætter spørgsmålstegn ved de fundamentale værdier, som de demokratiske lande, der jo ikke var så mange i 1949, kunne samles om, nemlig demokrati, retsstaten, menneskeretligheder. Men man kan jo sige, at tiden er en anden end dengang. Europarådet består nu af 45 lande, det vil sige, at vi næsten har fuldt hus. Vi mangler kun Hviderusland og Monaco.

Europarådet adskiller sig fra andre internationale organisationer ved, at medlemmerne skal kvalificere sig til medlemskab. Medlemskab er ikke noget, der kommer automatisk til stater i den europæiske region. Man kan omvendt heller ikke være medlem, hvis ikke man er et europæisk land.

I teorien er det sådan, men vi må jo nok indrømme, at Europarådet er blevet mere bøjeligt i sine krav til nye medlemmer.

Europarådet har i de seneste år accepteret medlemskab fulgt af en række betingelser til stater, som ikke fuldt ud lever op til Europarådets medlemskrav. Listen af forpligtelser, som man har givet de optagne lande, vokser og vokser, og nye krav kommer til, som f.eks. da vi skulle optage Bosnien og måtte bede dem om som en af betingelserne at revidere de fjendebilleder, som fandtes i historiebøgerne om etniske grupper, de fjendebilleder, som jo desværre mange gange har ført til konflikter i området. Senest optog vi Serbien og Montenegro på nogle betingelser, som det ikke ser meget ud til at de har vilje til at opfylde, i hvert fald ikke lige nu.

Man kan så spørge, om det er fornuftigt at optage så mange nye medlemmer, som ikke fuldt ud lever op til Europarådets principper. Det er et dilemma. På den ene side sikrer en stats medlemskab af Europarådet, at den pågældende stats borgere kan benytte sig af Europarådets væsentligste institution, Menneskerettighedsdomstolen. Staten kan ved medlemskab også få støtte af Venedigkommissionen til gennemførelse af en demokratisk forfatning og fornuftig lov-

givning. På den anden side er det relevant at spørge, om Europarådet bevæger sig væk fra sine kerneprincipper og får en svækket legitimitet ved at acceptere medlemskab af stater, som ikke lever op til kravene.

Kl. 14.15

Det er et svært dilemma, men det er også et dilemma med de lande, der står udenfor, f.eks. Hviderusland. Det har jo været diskuteret en del i Political Affairs Committee, om det i virkeligheden er så godt, at de ikke er gæstemedlemmer, da vi derved ikke rigtig kan få en dialog med dem, som ønsker fremskridt og demokrati.

Når netop Europarådet består af mange stater, som er medlemmer på betingelse, så får Europarådets forskellige overvågningsinstanser en kernerolle som vagthund og demokratisk samvittighed. Overvågningsinstanserne i Europarådet er den parlamentariske forsamling, Monitor Committee, og det er også den lokale og regionale kongres, Ministerkomiteen og Venedigkommissionen samt et voksende antal ekspertgrupper nedsat af Ministerkomiteen og den parlamentariske forsamling's menneskerettighedskommissær.

Disse instanser skal være bedre til at arbejde sammen for at sikre, at Europarådets principper bliver opretholdt af medlemsstaterne. Vi skal arbejde for, at disse rapporter bliver læst og brugt i andre organisationer, herunder særligt EU og NATO.

Europarådet har nemlig i praksis ikke mange sanktioner. Man kan rāsle lidt med udelukkelse, men det er noget, som Ministerkomiteen skal vedtage i enighed, og vi så jo i sagen om Rusland, at der ikke var megen rāslen med sabelen dér. Man kan fratage stemmeret, hvilket man yderst sjældent gør. Det har heller ikke vist sig at være noget særlig godt instrument, men som vi dog nu truer Aserbajdsjan med, hvis de ikke får frigivet de mange politiske fanger.

Europarådet kan og skal først og fremmest starte en dialog, yde teknisk bistand og bidrage til den interne debat om problematiske forhold og ad den vej påvirke udviklingen i positiv retning. Her kan man tydeligt se, at der er forskel mellem de stater, der er bagefter, men hvor der er en god vilje, og de stater, hvor magthaverne klynger sig til de gamle magtstrukturer. Vi ser det især i de tidligere sovjetstater, bortset fra Baltikum. Vi ved også, at hvis der f.eks. er problemer med Tjetjenien og menneskerettighederne, er det svært for Europarådet at gøre ret meget.